

Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Achterhoek, 2019/2020



De arbeidsmarkt van de Nederlandse huisartsenzorg staat onder druk. Maar wat zijn daarin de regionale verschillen? Het Nivel geeft inzicht in de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW-)regio, in een serie van in totaal 28 factsheets (één voor elke AWZ-regio). Elke regio kan op basis hiervan een eigen strategisch arbeidsmarktbeleid ontwikkelen, met als uiteindelijk doel om met elkaar de balans op de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg te verbeteren.

De factsheets geven per regio een actueel beeld van:

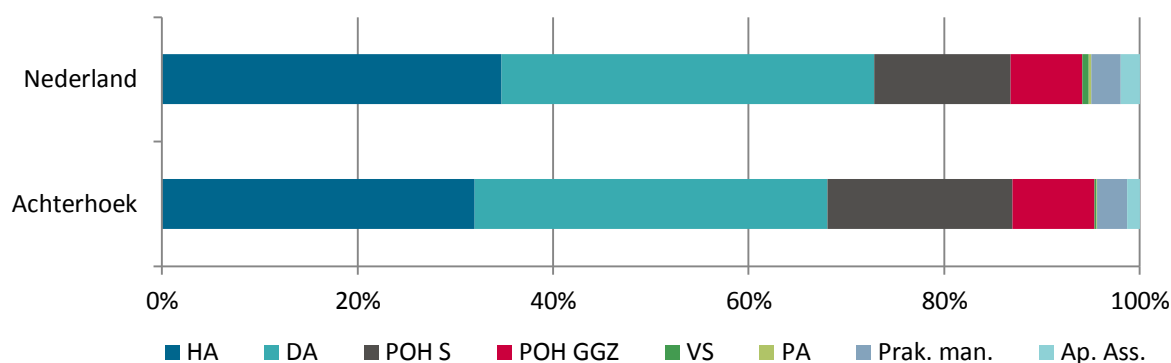
1. Capaciteit aan personeel in de huisartsenpraktijk (en daarmee het aanbod aan huisartsenzorg)
2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk
3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk
4. Drukke in de huisartsenpraktijk
5. Oplossingsrichtingen en -maatregelen voor in de huisartsenpraktijk

Ten slotte geven we per regio een samenvatting.

1. Functies en capaciteit in de huisartsenpraktijk

In de regio Achterhoek was in 2019/2020 in een gemiddelde huisartsenpraktijk 5,0 fte (fulltime equivalent) in de dagzorg werkzaam. Huisartsen (32%) en doktersassistenten (36%) hadden hierin het grootste aandeel. Het overige aandeel werd geleverd door ondersteunend personeel, zoals de praktijkondersteuner somatiek (POH S¹) (19%), de praktijkondersteuner geestelijke gezondheidszorg (POH GGZ²) (8%) en de praktijkmanager (3%). De Achterhoek verschilde qua personeelssamenstelling licht van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (zie figuur 1). Vooral het aandeel POH S in de praktijk was in de regio Achterhoek wat groter dan het landelijk gemiddelde. Het aandeel huisartsen en doktersassistenten in de praktijk was daarentegen iets kleiner in de Achterhoek.

Figuur 1 Verdeling van de capaciteit in de huisartspraktijk (in fte) in 2019/2020, naar functie



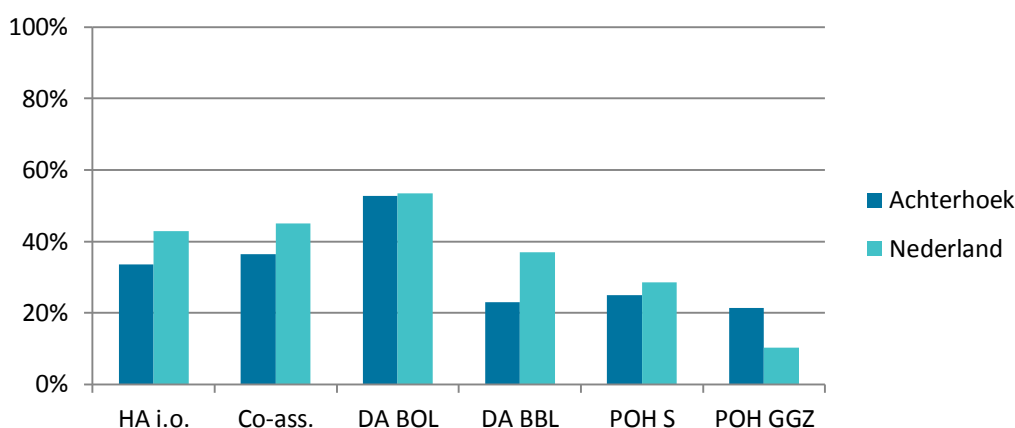
¹ In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH- (somatiek / ouderenzorg / jeugd) / Praktijkverpleegkundige".

² In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH-GGZ / SPV / Praktijkverpleegkundige GGZ / GGZ-medewerker".

2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk

In 2019/2020 had 34% van de praktijken in de regio Achterhoek een opleidingsplaats voor de functie van huisarts, 53% voor de functie van doktersassistent beroepsopleidende leerweg (DA BOL), 23% voor de functie van doktersassistent beroepsbegeleidende leerweg (DA BBL) en 37% voor co-assistenten. Ongeveer een kwart van de praktijken gaf aan een opleidingsplaats te hebben voor de POH S (25%) en POH GGZ (21%). De percentages in de Achterhoek waren bij de meeste functies lager dan de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (zie figuur 2); voor de DA BOL was het percentage vergelijkbaar en voor de POH GGZ was het een stuk hoger dan het landelijk gemiddelde.

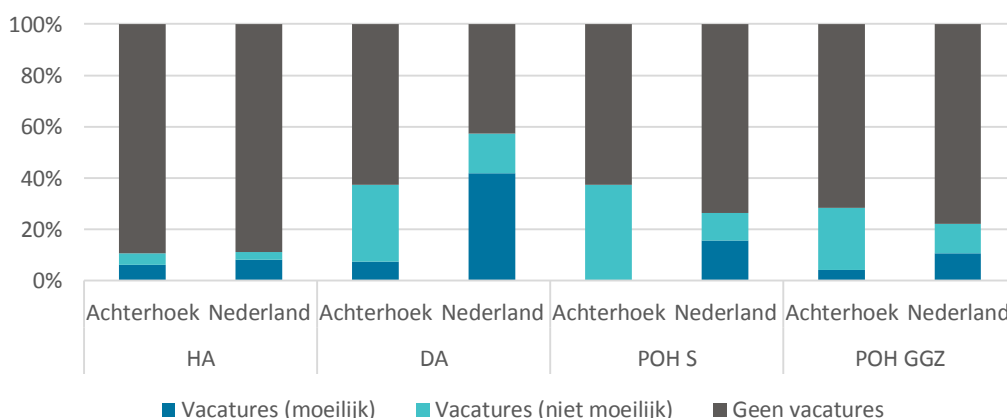
Figuur 2 Percentage huisartsenpraktijken dat opleidingsplaatsen had in 2019/2020, naar functie



3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk

Een eerste indicator voor knelpunten op de arbeidsmarkt is het percentage praktijken dat in het afgelopen jaar vacatures had, en het percentage dat aangaf dat deze moeilijk vervulbaar waren. Beide staan gecombineerd in figuur 3. In de Achterhoek was het percentage praktijken dat een moeilijk vervulde vacature had voor de functies van doktersassistent, POH S en POH GGZ duidelijk lager dan gemiddeld in Nederland. Voor de functie huisarts was dat percentage vergelijkbaar.

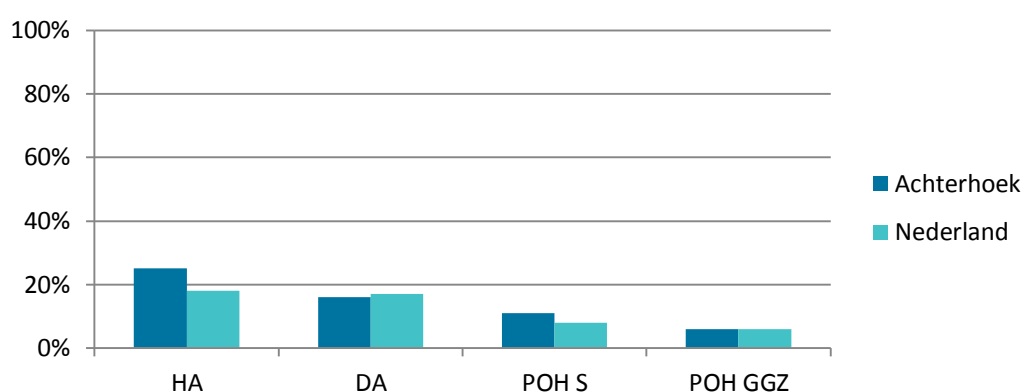
*Figuur 3 Percentages huisartsenpraktijken dat in het afgelopen jaar, van onder naar boven, (1) vacatures had die moeilijk te vervullen waren, (2) vacatures had die niet moeilijk te vervullen waren, en (3) geen vacatures had, naar functie**



* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

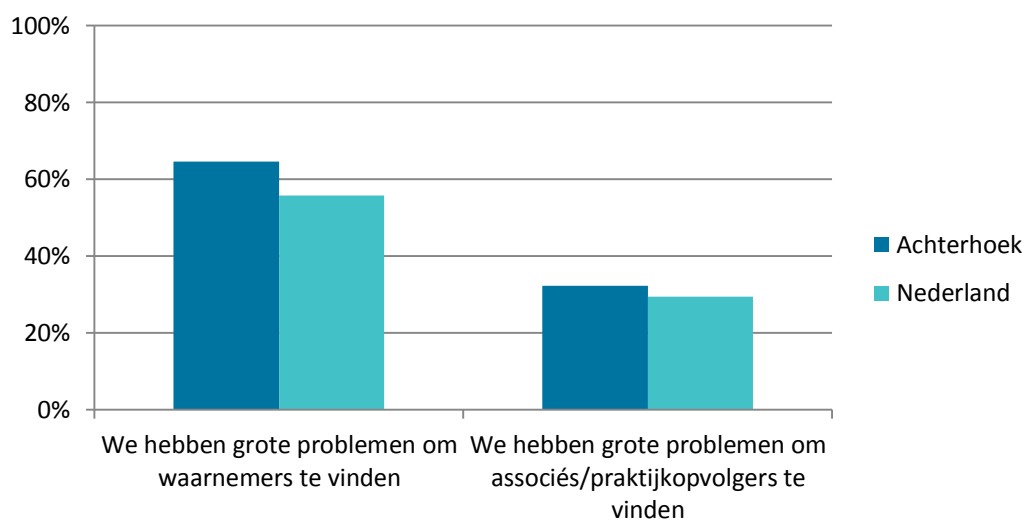
Een tweede indicator is het percentage praktijken dat het komende jaar een groot tekort verwachtte. Voor 2019/2020 is in de Achterhoek te zien dat dit verschilde per functie (zie figuur 4). Het vaakst werd een groot tekort verwacht voor de functie huisarts. Voor de functie POH GGZ is het verwachte tekort het laagst; dit geldt voor zowel de Achterhoek als voor Nederland. Ook lag het percentage praktijken in de regio Achterhoek dat grote tekorten verwachtte voor de doktersassistent op het hetzelfde niveau als gemiddeld in Nederland. Ook voor de functies POH S en POH GGZ was dit vergelijkbaar met Nederland. Het percentage praktijken dat een groot tekort verwachtte voor de functie huisarts lag wat hoger in de Achterhoek dan het landelijk gemiddelde.

Figuur 4 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 de komende 12 maanden een groot tekort verwachtte, naar functie



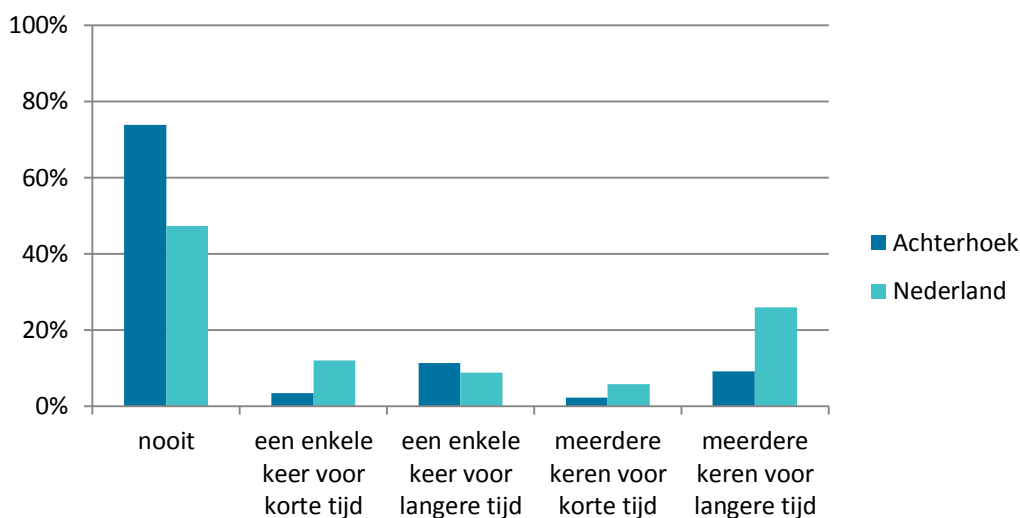
Een specifieke indicator vormen de problemen die praktijken ondervonden bij het vinden van waarnemers dan wel associés of praktijkopvolgers. In 2019/2020 gaf respectievelijk 65% en 32% van de praktijken in de regio Achterhoek aan hiermee grote problemen te hebben. Voor problemen met het vinden van waarnemers lag het percentage in de Achterhoek wat hoger dan gemiddeld in Nederland. Het tweede percentage is vergelijkbaar met de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 5).

Figuur 5 Percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om associés/praktijkopvolgers te vinden en percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om waarnemers te vinden



Als gevolg van personeelskrapte kan het voorkomen dat praktijken tijdelijk geen patiënten aannemen. In de regio Achterhoek kwamen deze ‘patiëntenstops’ vanwege een tekort aan capaciteit in de afgelopen vijf jaar veel minder voor dan bij de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk, namelijk bij 26% versus 53% van de praktijken (figuur 6). Als het wel voorkwam in de Achterhoek, dan was dat vaker een enkele keer voor langere tijd of meerdere keren voor lange tijd. Bij de laatste categorie lag dit percentage echter nog steeds een stuk lager dan het landelijk gemiddelde.

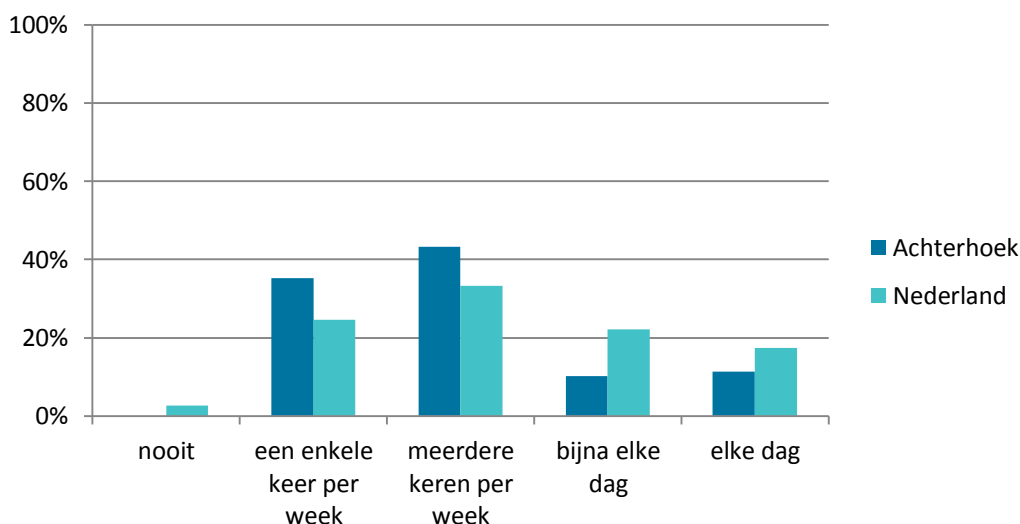
Figuur 6 Frequentie en duur waarmee in de afgelopen vijf jaar tijdelijk geen nieuwe patiënten konden worden aangenomen vanwege een tekort aan capaciteit



4. Drukke en werklast in de huisartsenpraktijk

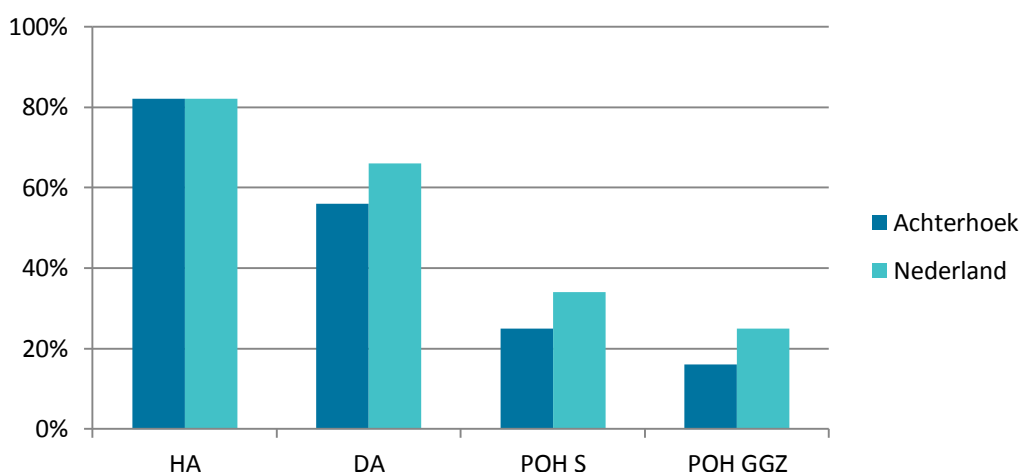
Drukke en werklast in de huisartsenpraktijk kan tot gevolg hebben dat het spreekuur uitloopt. In de praktijkenquête is gevraagd hoe vaak dit het geval was, per week en/of per dag. De situatie in de regio Achterhoek in 2019/2020 verschilde licht van de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 7). Dat het spreekuur door te hoge werkdruk uitliep kwam in alle praktijken voor, maar in de regio Achterhoek was dat relatief vaker een enkele of meerdere keren per week, dan (bijna) elke dag.

Figuur 7 Frequentie waarmee het spreekuur uitliep door grote drukte/hoge werklast



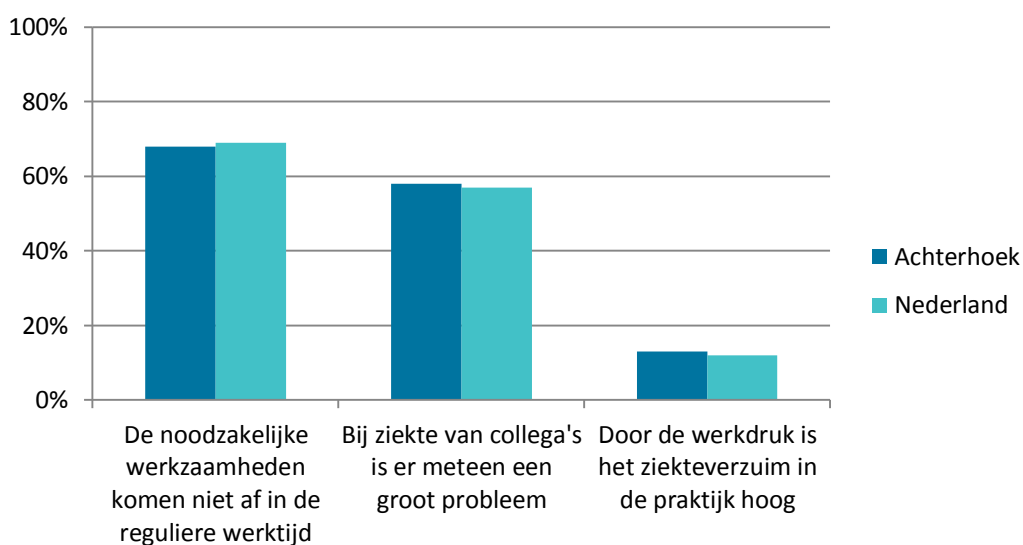
De ervaren werkdruk in de huisartsenpraktijk is in 2019/2020 ook rechtstreeks uitgevraagd. Op een 3-puntschaal (lage/gemiddeld/hoge werkdruk) en per functie gaf 82% van de praktijken in Achterhoek aan een hoge werkdruk te ervaren onder huisartsen, hetzelfde als het landelijk gemiddelde. Bij doktersassistenten was dat het geval voor 56% van de praktijken in de regio Achterhoek. Dit is lager dan onder de gemiddelde praktijk in Nederland (zie figuur 8). Ook voor de functies POH S en POH GGZ lag het percentage hoge werkdruk lager in de regio Achterhoek.

Figuur 8 Percentage praktijken dat aangaf een hoge werkdruk te ervaren, per functie



Een laatste indicator voor de ervaren werkdruk vormen de drie stellingen in figuur 9. In 2019/2020 was een meerderheid van de praktijken in de regio Achterhoek het eens met de stelling dat de noodzakelijke werkzaamheden niet in de reguliere werktijd afkomen (68%), en dat bij ziekte van een collega meteen een groot probleem ontstaat (58%). Minder praktijken gaven aan dat door de werkdruk het ziekteverzuim hoog is. Praktijken in de Achterhoek beantwoordden deze stellingen nagenoeg hetzelfde als de gemiddelde Nederlandse praktijk.

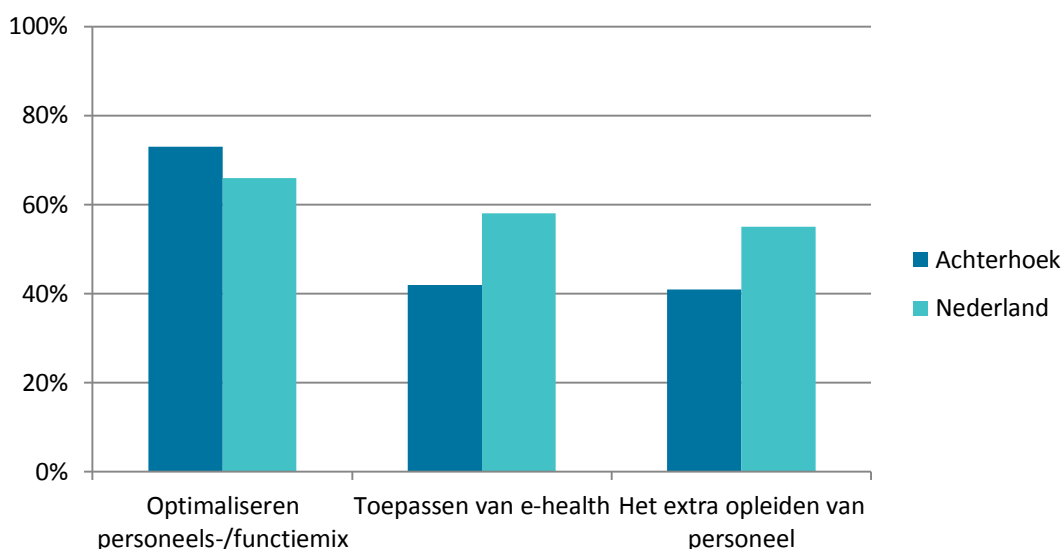
Figuur 9 Percentage huisartsenpraktijken dat het eens is met drie werklast-stellingen



5. Maatregelen die huisartsenpraktijken nemen

Gegeven de voorgaande knelpunten op de arbeidsmarkt en drukte in de praktijk, treffen huisartsenpraktijken in de regio Achterhoek verschillende maatregelen om zich op (verdere) capaciteitsproblemen voor te bereiden. In 2019/2020 namen de meeste praktijken in Nederland drie typen maatregelen: het optimaliseren van de personeels-/functiemix, het toepassen van e-health en extra opleiden van personeel. In figuur 10 is te zien dat er wat dit betreft enkele verschillen zijn tussen de Achterhoek en Nederland. Het percentage praktijken in de Achterhoek dat aangeeft het optimaliseren van de personeels-functiemix als oplossingsrichting in te zetten, was wat hoger dan gemiddeld in Nederland. Het toepassen van e-health werd daarentegen door praktijken in de Achterhoek minder toegepast dan gemiddeld in Nederland, net als het extra opleiden van personeel.

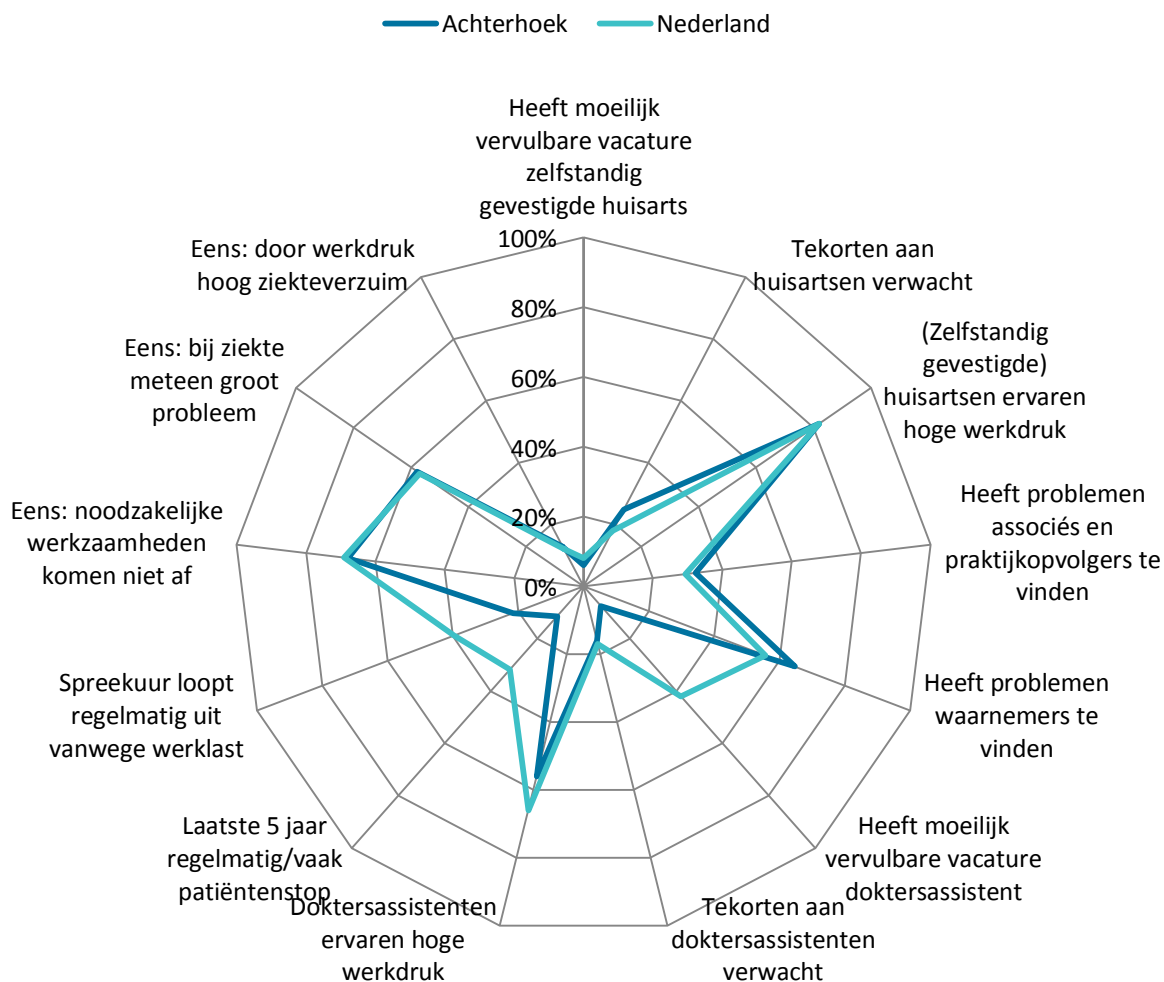
Figuur 10 Percentage huisartsenpraktijken dat voor de drie landelijk meest genomen maatregelen aangaf deze toe te passen ter voorbereiding op de toekomstige personeelsbehoefte



6. Samenvatting en conclusie

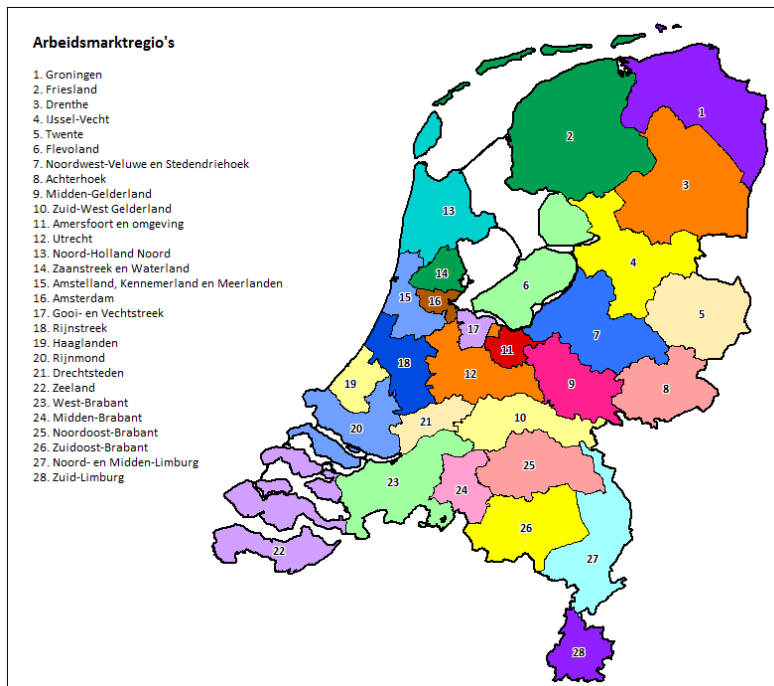
Vatten we de scores op 13 knelpunt- en drukte-indicatoren uit hoofdstuk 3 en 4 voor de regio Achterhoek samen, en vergelijken we deze met het landelijke gemiddelde, dan laat figuur 11 zien hoe voor de regio het *overall*-beeld eruit ziet. Op een aantal indicatoren scoorden de praktijken in de Achterhoek in 2019/2020 hetzelfde als landelijk gemiddeld. Wel werd in de regio Achterhoek wat vaker aangegeven dat voor huisartsen grote tekorten verwacht werden en dat praktijken grote problemen hebben met het vinden van waarnemers. Praktijken in de regio Achterhoek gaven daarentegen minder vaak aan patiëntenstops te hebben gehad in de laatste vijf jaar, minder vaak spreekuren te hebben die uitliepen vanwege werklast, minder vaak een hoge werkdruk onder doktersassistenten te ervaren en minder vaak moeilijk vervulbare vacatures te hebben voor deze functie.

Figuur 11 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 aangaf met 13 verschillende arbeidsmarktknelpunten en drukte-indicatoren te maken te hebben; overall vergelijking van de regio Achterhoek met Nederland gemiddeld



Over het onderzoeksproject

De serie factsheets over de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per regio in 2019/2020 is gebaseerd op de gewogen resultaten van een webenquête die tussen juli 2019 en februari 2020 onder alle huisartspraktijken in Nederland is uitgezet (bijna 5.000 praktijken), verdeeld over de 28 AZW-regio's die Nederland telt. Bijna een derde van de praktijken (n=1.430, wat overeenkomt met 29%) heeft deze ingevuld. De respons in de regio Achterhoek was 51% (n=45). De serie bestaat uit 28 aparte factsheets, één voor elke AZW-regio in Nederland. In de factsheet zijn telkens de cijfers met betrekking tot de AZW-regio gepresenteerd naast de landelijke cijfers.



Meer weten

U vindt deze publicatie en alle andere Nivel-publicaties op www.nivel.nl/publicaties.

Voor meer informatie over de Beroepenregistraties van het Nivel, ga naar: [Beroepenregistraties in de Gezondheidszorg](#) of e-mail naar balanshazorg@nivel.nl.

Meer informatie en factsheets over huisartsenzorg per regio

- Batenburg, R., Bosmans, M., Versteeg, S., Vis, E., Asten, B. van, Vandermeulen L., Kruijs, L. van der. Balans in vraag en aanbod huisartsenzorg. Utrecht: Nivel, Prismant, 2018.
- Bosmans, M., Batenburg, R., Keuper, J. Een strategische arbeidsmarktverkenning van de huisartsenzorg in Oost-Nederland. Resultaten van de praktijkenquête 2019 en lokale vraag-aanbod prognoses. Utrecht: Nivel, 2020.

Titelgegevens van deze publicatie

De gegevens uit deze publicatie mogen met de volgende bronvermelding worden gebruikt:

Vis, E., Bosmans, M., Keuper, J., Batenburg, R. Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Achterhoek, 2019/2020. Utrecht: Nivel, 2020.

Deze factsheet is mogelijk gemaakt en ondersteund door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV).